

I W DUSZY LUDZKIEJ ...

Leopold Staff (1878-1957)

*Kiedy grobowa pęka skała
I dzwony tłuką się srebrzyste
Nie zmartwychwstajesz sam,
O Chryste,
Ale wraz z Tobą ziemia cała,
Jakby z radości oszalała.*

*Bo cud ten to są wiosny wicie,
Bo to jest tak cudowna chwila,
I w tworu wszelakiego bycie
Zaczyna krążyć nowe życie.*

W NUMERZE:

[Od Prezesa](#)

[Głosy czytelników](#)

[Podziękowania](#)

[Zmarł Waław Iwaniuk](#)

[Sprawozdanie z Walnego Zebrania](#)

[Exciting new books](#)

[Kronika kulturalna](#)

*Bo w dniu Twojego wniebowzięcia
Niebo wiosenne się błękitni
Ziemia odradza się i kwitnie,
A kwiaty, jak na znak zaklęcia,
Padają wszystkie w swe objęcia.*

*I w duszy ludzkiej coś się dzieje,
Coś taje w niej i coś mięknie,
I zatopiona w światła nadzieję
Znów się do przyszłości śmieje.*

*W życiu tętnicie i pośpiechu,
W twardym wyścigu naszej pracy
Jakże potrzeba nam, rodacy,
Tego wiosennych pól oddechu,
Tego braterskich serc uśmiechu.*

OD PREZESA

Zamykamy kolejny dobry rok. Dobra koniunktura Biblioteki trwa nadal. Przybywa nam czytelników i przyjaciół, książek, filmów i pieniędzy. I co jest chyba najlepszą nowiną: w ostatnim roku do pracy w Bibliotece przyłączyła się całkiem pokaźna grupa ochotników. Doliczyłem się conajmniej pięciu osób, które w trwały sposób związały się z Biblioteką, poważnie i rzetelnie traktują obowiązki bibliotekarza.

Na początek podam listę naszej stałej kadry bibliotekarzy, na których opiera się cały ten interes: **Anna Knezevich, Monika Mieroszewska, Sylwia Murawska, Elżbieta Rymśza-Pawłowska, Alina Żerańska, Jerzy Kozłowski, Krzysztof Parczewski, Jerzy Suboczewski i Tadeusz Walendowski**. Regularnie pomagali nam też w dyżurach: **Małgorzata Bardzik-Cox, Danuta Boczar, Anna Firsowicz, Danuta Wołagiewicz i Andrzej Hłasko**. Ostatnio włączyły się do pracy: **Patrycja Awandakiewicz i Ewa Rogoża**.

Dalej powiększaliśmy i odnawialiśmy nasz zbiór książek poprzez zakupy i dary. Biblioteka nabyła paręset książek, w tym wiele nowości wydanych w Polsce. Naszym stałym dostawcą jest obecnie warszawska księgarnia internetowa *Merlin*, która pokrywa koszty wysyłki książek zakupionych tam przez nas. Kontynuowaliśmy prenumeratę nowojorskiego *Nowego Dziennika*, tygodników *Polityka*, *Przekrój*, *Tygodnik Powszechny* i *Wprost*, oraz miesięczników *Kultura*, *Pani*, *Twój Styl* i *Pielgrzym*. Kupiliśmy około 25 nowych filmów polskich na kasetach video, między innymi *Dekalog* Kieślowskiego, *Ogniem i mieczem* Hoffmana i *Pana Tadeusza* Wajdy.

Nasz biuletyn *Wiadomości z Biblioteki* obchodził niedawno jubileusz - w grudniu ukazał się 50. numer. Gratulacje należą się w pierwszym rzędzie pani Alinie Żerańskiej, która nie tylko redaguje *Wiadomości* od pierwszego numeru, ale pisze większość artykułów, zdobywa ogłoszenia, zajmuje się korektą, powieleniem i wysyłką. Jerzy Kozłowski odpowiada za szatę graficzną i skład. A od lat pan Jerzy Suboczewski w

działe *Exciting New Books* interesująco i celnie prezentuje nowe książki w języku angielskim nabyte przez Bibliotekę. Warto tu odnotować, że płatne ogłoszenia pokrywają więcej jak połowę kosztów druku i wysyłki *Wiadomości z Biblioteki*.

Nasze dwie doroczne imprezy, wrześniowy piknik i grudniowe kolędy były bardzo udane. Łącznie wzięło w nich udział około 250 osób. W pikniku pomogli nam jak zawsze niezawodni - **Anna Wodzyńska i Adam Szuścik**, przyłożyli się też: **Jolanta i Paweł Stefańscy, Anna Erdman, Edyta Goździk, Dominika Kędzińska, Jarosław Biernacki i Władysław Flis**. Przy kolędowaniu wystąpili śpiewacy i aktorzy: **Hanna Bondarewska, Helena Polańska, Wiesław Małachowski, Józef Surowiec i Staś Wronka**. Na fortepianie grała **Katarzyna Szymańska**, program ułożyła **Barbara Bernhardt**.

Prócz stałych imprez Biblioteka pomagała w organizacji kilku innych spotkań - razem z Ambasadą i Konsulatem: W kwietniu występował **Piotr Szczepanik**, w czerwcu gościliśmy autorkę książki o polskiej kuchni **Joan Peterson**, w styczniu 2001 odbył się wieczór autorski **Henryka Grynberga** w związku z wydaniem jego nowej książki *Memorbuch*. 9 sierpnia wszyscy członkowie Towarzystwa Przyjaciół Biblioteki byli zaproszeni do ambasady przez nowego polskiego ambasadora **Przemysława Grudzińskiego**. Podczas tego spotkania pan Ambasador Grudziński zapewnił nas o swojej przyjaźni, pełnym poparciu i gotowości pomocy Bibliotece. Wreszcie 16 listopada odbył się w ambasadzie pierwszy "Obiad czwartkowy", poświęcony Władysławowi Reymontowi. Inicjatorzy tej imprezy - w większości członkowie Biblioteki z panią **Ewą Bem-Wiśniewską** na czele mają nadzieję organizować podobne "Obiady" w przyszłości. Całkowity dochód z "Wieczoru Reymontowskiego" w wysokości 1,800 dolarów przekazany został naszej Bibliotece.

Od maja Biblioteka ma własną witrynę internetową, czyli *Web site*. Staliśmy się instytucją o globalnym zasięgu. W dowolnym miejscu świata wystarczy mieć komputer połączony z internetem, żeby dowiedzieć się, co się dzieje w naszej Bibliotece, jakie mamy książki i filmy, sprawdzić program naszych imprez w Waszyngtonie. Dzięki obecności na internecie wielu ludzi dowiaduje się o naszym istnieniu, niektórzy zapisują się do Biblioteki, piszą listy elektroniczne, zamawiają książki. A wszystko to zasługa Jerzego Kozłowskiego, który zaprojektował, zbudował i aktualizuje naszą witrynę pod adresem - **www.polishlibrary.org**.

Jak mówiłem na wstępie, w ubiegłym roku zwiększyła się liczba członków Biblioteki i stan kasy. Dokładne liczby były ogłoszone w sprawozdaniu skarbnika. Dla mnie najlepszą nowiną jest to, że do pracy w Bibliotece przyłączyło się kilka nowych osób. Trójka ochotników: **Małgorzata Bardzik-Cox, Anna Firsowicz i Andrzej Hłasko** pracują od co najmniej pół roku i mogliśmy przekonać się, że ich związek z Biblioteką jest poważny i trwały. Dlatego podaliśmy ich nazwiska Komisji Nominacyjnej jako dobrych kandydatów do Zarządu. Ponieważ nasz statut ograniczał liczbę członków do 9 osób, nowy Zarząd na pierwszym zebraniu wprowadził zmianę statutu, pozwalającą na powiększenie Zarządu.

W bieżącym roku upłynie 10 lat od założenia naszego Towarzystwa Przyjaciół Biblioteki Biblioteki Polskiej w Waszyngtonie. Zebranie założycielskie odbyło się 23 maja 1991 roku, a w styczniu 1992 r. otworzyliśmy Bibliotekę w jej obecnym lokalu. Na pewno będziemy chcieli uczcić ten jubileusz i warto się zastanowić jak to zrobić. Jest to również dobra okazja do zastanowienia się nad przyszłością Biblioteki. Jakie kierunki rozwoju przyjąć? Jak najlepiej służyć obecnym i przyszłym potrzebom? Jak zapewnić Bibliotece solidne podstawy i warunki wzrostu? Jak zdobyć większy lokal? Zaczynamy dyskusję na ten temat. Grupa osób związanych z Biblioteką przygotowuje próbę odpowiedzi na te pytania, która ma stanowić podstawę do szerszej dyskusji i programu działania. Zachęcam wszystkich do udziału i mam nadzieję, że ten jubileuszowy rok otworzy nowy rozdział w życiu naszej Biblioteki.

Tadeusz Walendowski

GŁOSY NASZYCH CZYTELNIKÓW

Izabela Rutkowska - Będę wdzięczna za najnowsze polskie filmy dla dzieci i dorosłych. Dziękuję za państwa działalność.

Bożena Kucewicz Pait - Wyrazy uznania za doskonale organizowane imprezy kulturalne.

Anna Golczynski - Kobiety też mają imiona. Pisanie Mr. & Mrs. + imię mężczyzny to głupi angielski zwyczaj z dawnych lat.

Barbara Wójcik-Berancour - Serdeczne podziękowania za wspaniałe i szalenie pożyteczne i potrzebne usługi wykonywane przez Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki Polskiej. Powodzenia w Nowym 2001 Roku! P.S. Może więcej spotkań np. autorskich,

J. I. - It would be nice to have more English articles in the library newsletter. Side-by-side translations would be great.

Dr. Estelle von Wachtel Torres - Fine job being done.

Bożena Buda - Keep up the wonderful work you are doing! Also, would it be possible to have the library open one day during the work week at lunch time?

solistów muzycznych i tp. Więcej spotkań również w języku angielskim ponieważ wiele rodzin należących do TPBP jest przynajmniej dwujęzyczna.

Ewa Bryll - The best wishes.

Sandra Kay - Works by Jan Karski, Jan Nowak, Żegota, Taddeus Kościuszko, where is the Polish White Book - the Polish Black Books.

Walter Zachariasiewicz - Good work! Thank you for sending return address envelope!

Danuta Boczar - I see a lot of non-Polish names among new members. I'm still interested in setting up a book discussion club for Polish literature in English. If interested, please call 703-243-0478.

PODZIĘKOWANIA

Serdecznie dziękujemy za dotacje, które przekazali nam następujący członkowie: **Adam Drozd, Mary Gawroński, Tomasz Jaworski, James Klimaski, Karl P. Klonowski, Zofia Koper, Zofia Korbońska, Sławomir Korzan, Beata Kudela, Feliks Lapinski, Casimir Lenard, Taddeus Mirecki, Urszula Moss, Maya Peretz, Irena C. Radwańska, Halina Rudziński, Tad Szulc, Adam Szuścik i Małgorzata Walicka**. W sumie otrzymaliśmy - 505 dolarów.

Dziękujemy pani **dr Estelle von Wachtel-Torres**, prezesce Polish-American Arts Association of Washington, D.C., za wręczenie Bibliotece na Walnym Zebraniu pięknej książki Adama Zamoyskiego p.t. *Holy Madness: Romantic Patriots and Revolutionaries, 1776-1871*.

Dziękujemy ojcu **Michałowi Zembrzuskemu** za bogato ilustrowaną książkę Gabriela Lorene *OSPPE - American Częstochowa* i też **Aleksandrze Ziółkowskiej-Boehm** za nowe rozszerzone wydanie jej książki *Na tropach Wańkowicza*. Jest to bezcenne źródło informacji o popularnym pisarzu. Szczególnie fascynują okoliczności po jego powrocie do Polski i jego aresztowania.

WITAMY NOWYCH CZŁONKÓW

Barbara DeBoer, Luiza Dobrzyńska, Henry Fast, Mark B. Hudoba, Małgorzata Kajta, Małgorzata Klosek, Dorota Kozakiewicz, Karolina Marzecka, Roy Morgan, Martin Ossowski, Michał Sokołowski, Lidia Witkowska, Jacek Wróbel - przyłączyli się do naszej bibliotecznej rodziny.

Prosimy często odwiedzać Bibliotekę!

ODSZEDŁ UTALENTOWANY POETA

Wacław Iwaniuk (1912 - 2001)

Zmarł jeszcze jeden przedstawiciel pokolenia, które pozyskało nazwę "niepodległościowego", gdyż podstawowym motorem jego działania była zawsze Ojczyzna. Nic więc dziwnego, że Wacław Iwaniuk u schyłku życia pisał o sobie:

*Gdy śpię jestem w kraju
gdy się budzę jestem na emigracji.*

Iwaniuk, wybitny poeta, tłumacz, eseista i krytyk, drukowany był przez *Kulturę* paryską, *Wiadomości* londyńskie i inne najpoważniejsze czasopisma emigracyjne. Urodził się pod Chełmem, w Chełmnie ukończył szkołę średnią i opublikował swój pierwszy wiersz. Po przeniesieniu się do Warszawy debiutował poematem *Petnia czerwca*, który zyskał korzystne opinie krytyków. Jeszcze przed wojną wydał arkuś poetycki *Dzień apokaliptyczny*. A potem... przyszły zwykłe losy wojenne! Wojna zastała go w Argentynie, gdzie odbywał praktykę konsularną. Wnet udał się do Francji i zgłosił się jako ochotnik do tworzącej się Armii Polskiej. Był żołnierzem Brygady Strzelców Podhalańskich i brał udział w bitwie pod Narwikiem. Po upadku Francji, gdy próbował się przedostać do Anglii - wylądował w

Wacław Iwaniuk, Toronto 1988 fot. Andrzej Kobos

Poezja Iwaniuka ma charakter nowoczesny, rzadko się rymuje. Jest też smuta. Choć dożył pięknego wieku 88 lat - gnębiła go

hiszpańskim obozie koncentracyjnym. Dopiero po udanej ucieczce udało mu się dobrać do Anglii. Wstąpił do 1. Dywizji gen. Maczka. Z nim odbył szlak bojowy przez Francję, Belgię, Holandię i Niemcy. Za walkę pod Falaise otrzymał Krzyż Walecznych. Po zawieszeniu broni i krótkim pobycie w Anglii, emigrował do Kanady i zamieszkał w Toronto.

Dopiero na emigracji Iwaniuk osiągnął pełnię swej twórczości poetyckiej. Był autorem ponad dwudziestu tomików wierszy i licznych przekładów poezji współczesnych autorów amerykańskich. Był laureatem wielu nagród, w tym *Kultury*, *Wiadomości*, Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie, Alfreda Jurzykowskiego i innych. Przed kilku laty zrealizowano krótki film dokumentalny poświęcony jego życiu i twórczości, p.t. *Mój dom jest małą Polską*. Każdy bowiem nawet drobiazg w jego mieszkaniu miał polski charakter. Była tam też imponująca biblioteka o kilku tysiącach tomów i bogate archiwum pełne prawdziwych skarbów w postaci listów czołowych poetów i pisarzy Polskich minionego świeżo stulecia.

Iwaniuk - autor *Ciemnego czasu* trwał bezkompromisowo na straży ideologii i etyki emigracji niepodległościowej. Wątek polityczny przewija się we wszystkich jego książkach. Dlatego twórczość Wacława Iwaniuka przez dziesięciolecia nie miała dostępu do rodaków w kraju. Znali ją tylko nieliczni specjaliści i badacze. Dopiero od roku 1987 zaczęto wydawać w Polsce tomiki jego wierszy. Ostatni zbiorek z lat 1993-96 *W ogrodzie mego ojca* ukazuje wędrówkę w wyobraźni do kraju lat dziecińczych.

obsesja końca, rozkładu, śmierci. Oto pogodniejszy od innych przykład, ze zbioru *Ciemny las* wydanego w 1968 r. przez Instytut Literacki w Paryżu:

SIERPIEŃ

*W sierpniu pięknieje nawet ludzkie
ciało -*

*Myszy gromadzą ziarno, człowiek
słowa*

Słońce kasztany oblewa rumieńcem.

W sierpniu jaskółki jasnym ruchem

Lecąc zdrapują łuskę wody

I ciepłe krople unoszą na stopach

Do barokowych gniazd.

O świcie

Z zielonych fałdów żuk wybiera rosę

Rzeka policzki przykładą do brzegów.

Z ust do ust

Pszczola przenosi uzbierany miód.

Nad głową echo poganiane dzwonem

Unosi symboliczne żale -

Ich turkot zbliża ziemię do zenitu

Budzi na jutrznię.

W płytkich stawach

Ciała ryb błyszczą diamentami

Pod lśniącym okiem słońca.

W sierpniu kłosa

Ciężarem chleba owocują.

*W sierpniu nie pytaj, bo nic nie
przemija*

*W sierpniu zapominamy o wędrówce
czasu -*

Ale z lotu owadów z ruchu pajęczyny

Z układu liści które drżą na drzewie,

*Nie patrząc w papierową czeluść
kalendarza*

*Można wyczytać w sierpniu, co
grudzień przyniesie.*

SPRAWOZDANIE Z WALNEGO ZEBRANIA TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ BIBLIOTEKI POLSKIEJ W WASZYNGTONIE w dniu 4 lutego 2001 roku (wersja skrócona)

Przybyło 24 osób. Zebranie otworzył prezes TPBP witając przybyłych i dziękując panu konsulowi Jarosławowi Łasińskiemu za gościnę. Następnie zaproponował na przewodniczącą zebrania p. Elizabeth Pendzich, esq., co zostało przyjęte jednogłośnie. Przewodnicząca wezwała zebranych do powstania i chwili ciszy dla uczczenia zmarłych w tym roku członków Biblioteki: Myry Lenard, Włodzimierza Bączkowskiego i prof. Stanisława Wąsowskiego.

Prezes Tadeusz Walendowski zdał sprawozdanie z działalności Biblioteki w r. 2000. Wiceprezes Alina Żerańska mówiła o pracy przy wydawaniu *Wiadomości* z Biblioteki, konieczności zdobywania ogłoszeń. Prosiła też o współpracę w pisaniu sprawozdań i artykułów. Drukuje się 350 egzemplarzy i rozsyła pocztą 290, pozostałe rozdaje w kościele i na imprezach. Skarbnik Zbigniew Okręglak zdał sprawozdanie finansowe, ogłoszone poprzednio w *Wiadomościach*, powiedział też że mamy obecnie 288 adresów członków pojedynczych i rodzin, z czego 146 jeszcze nie zapłaciło składki z rok bieżący. Elżbieta Rymśza-Pawłowska podała statystyki wypożyczania książek i filmów, jak też stanu Biblioteki.

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej Ryszard Syski zdał sprawozdanie z kontroli książek i rachunków Biblioteki,

które znaleziono w najlepszym porządku. Wobec tego ogłosił moratorium dla ustępującego Zarządu. Krzysztof Murawski przewodniczący Komisji Nominacyjnej postawił wniosek, by przyjąć w komplecie poprzedni zarząd, dołączając trzy nowe osoby: Małgorzatę Bardzik-Cox, Annę Firsowicz i Andrzeja Hłaskę, co zostało zaakceptowane jednogłośnie.

Wybrano na rok następny do Komisji Rewizyjnej: dr Irenę Suboczewską, Ryszarda Syskiego i Elżbietę Chłopecką esq. Do Komisji Nominacyjnej: dr Krzysztofa Murawskiego, Sylwię Murawską, i Krystynę Wolańczyk.

Przy dyskusji i wolnych wnioskach dr Kulczycki zaproponował, by postarać się o popularny film o powstaniu warszawskim., a dr Estelle von Wachtel-Torres ofiarowała Bibliotece książkę Adama Zamoyskiego. Na tym zebranie zakończono.

Anna Knezevich - sekretarka

Change of the bylaws of Friends of the Polish Library in Washington, D.C. Incorporated:

Article IV, section 1. First sentence:

"The Business, property and affairs of the corporation shall be managed by the Board of Directors composed of nine persons who shall be members of this corporation."

Was changed to read:

"The business, property and affairs of the corporation shall be managed by the Board of Directors composed of seven or more persons who shall be members of this corporation."

EXCITING NEW BOOKS !

[Bitter Legacy: Polish American Relations in the Wake of World War II by Richard C. Lukas \(1982\). 190 pages.](#)

[Understanding the Cold War: A Historian's Personal Reflections by Adam B. Ulam \(2000\). 311 pages.](#)

[Poland: An Illustrated History by Cyprian Pogonowski \(2000\) 256 pages.](#)

KRONIKA KULTURALNA

31 stycznia staraniem Polish American Arts Association i Wydziału Konsularnego Ambasady pokazano w Ambasadzie RP film *Na koniec świata* z udziałem Justyny Steczkowskiej, Aleksandra Domogarowa i Joanny Ziółkowskiej. Sugerowana dotacja na te pokazy filmowe wynosi 10 dol.

5 lutego staraniem Ambasady RP i Towarzystwa Przyjaciół Biblioteki Polskiej odbył się w salonach ambasady wieczór autorski **Ireny Grudzińskiej-Gross**, autorki wydanych ostatnio tłumaczeń w języku polskim i słowackim jej książki *Piętno Rewolucji: Custine, Tocqueville, Mickiewicz i wyobraźnia romantyczna*. Książka ta była uprzednio wydana po angielsku p.t. *The Scar of Revolution*. W krótkce ukaże się też w węgierskim tłumaczeniu.

2 marca - odbył się w Ambasadzie RP zorganizowany przez miejscowy oddział Kongresu Polonii Amerykańskiej koncert utworów Chopina w celu zebrania funduszu na zamówienie i podarowanie Ambasadzie portretu zmarłego przed kilku laty **Kazimierza Dziewanowskiego**. Był to pierwszy ambasador wolnej Polski w Stanach Zjednoczonych w latach 1990-1993 otoczony powszechnym szacunkiem i sympatią. Portret ma wykonać w Polsce artystka malarka **Elżbieta Modzelewska**, konserwator zbiorów sztuki w pałacu w Wilanowie.

W błękitnym salonie zebrało się około 60 osób. Przybyłych powitali: w zastępstwie ambasadora minister **Piotr Ogrodziński**, następnie pani **Anna Niewiadomska**, świeżo przybyła do Ambasady w charakterze radcy ds. kultury. Pieśni Chopina ze słowami polskich poetów wykonała **Alina Kozińska**, sopran, dobrze znana naszym członkom z naszych koncertów kolęd. Akompaniował jej **Carlos Rodriguez**, który też wykonał solo poloneza, walca i preludium Chopina z takim wyczuciem i doskonałą techniką, iż zebrani żalowali, że dla urozmaicenia koncertu nie grał solo więcej. Była też potem okazja do wymiany wrażeń i poczęstunek.

3 marca odbył się w Amerykańskim Centrum Kultury Polskiej koncert utworów Paderewskiego w wykonaniu harfiarki **Elżbiety Szmyt**. Artystka ta występowała uprzednio w Paryżu, wykladała też na uniwersytecie Bloomington w stanie Indiana.

18 maja wystąpi w Kennedy Center Terrace Theatre zespół Polskiego Instytutu Teatralnego z Nowego Jorku z wileńską wersją *Halki* Stanisława Moniuszki. Ich poprzedni występ, sponsorowany przez Fundację Kościuszkowską z okazji jej 75-lecia - spotkał się z dużym uznaniem. Zespół ten składa się wyłącznie z Amerykanów śpiewających po polsku. Chcielibyśmy tą imprezą zainteresować nie tylko Polonię waszyngtońską, ale też amerykańskich miłośników opery. Po informacji w sprawie rezerwacji i sprzedaży biletów należy telefonować od połowy kwietnia: (301) 262-5122. W kwietniu będą też rozesłane ulotki ze szczegółami dotyczącymi tej imprezy.

*Irena Radwańska -
organizacja*